

DELAVSKA POLITIKA

Št. 134.

V Ljubljani, sreda 11. avgusta 1926.

Leto I.

Spomenica Socialistične stranke Jugoslavije proti gaženju socialne zakonodaje

Vodstvo Socialistične stranke Jugoslavije je poslalo vladi, narodni skupščini in vsem poslanskim klubom naslednjo spomenico:

Vlada in narodna skupščina sta bili takoj po končani vojni pod pritiskom vznemirjene in vpropaščene delavske mase in po odločnem zavzemanju socialističnih zastopnikov prisiljeni, sprejeti vrsto zakonov, ki so ščitili in zavarovali delavce v slučaju bolezni, nezgode, brezposelnosti, starosti in onemoglosti.

Tako so nastali zakoni o zaščiti in zavarovanju delavcev in zakon o inšpekciji dela.

Z zakonom o zaščiti delavcev so se uredili delovni odnosi v tovarnah, delavnicah in v drugih podjetjih. Glavna pridobitev tega zakona je bila določitev osemurnega dnevnega dela. Zaščitilo se je s tem delavce pred prekomernim izkoriščanjem in zavarovalo pred fizičnim in duševnim hiranjem. Nadaljna važna pridobitev tega zakona je bila tudi prepoved nočnega dela za ženske in za deco izpod 18. letom.

Z zakonom o inšpekciji dela bi se moralo vsvariti nadzorne organe, ki naj bi skrbeli za točno izvršitev zakona o zaščiti delavcev.

Z zakonom o zavarovanju delavcev se je hotelo zasigurati delavcu obstanek tudi v slučaju bolezni, nezgode na delu, brezposelnosti, starosti in onemoglosti.

Vse te socialno politične pridobitve so obstojale že pred vojno v vseh gospodarsko razvitejših in kulturnejših državah. Po vojni so bili ti zakoni v teh državah še bolj izpopolnjeni. Po sprejetju teh socialno političnih zakonov je naša država končno vsaj deloma zadovoljila neodložljivim potrebam, ki izvirajo iz modernega pojmovanja gospodarskih odnosov, ter obenem stopila, vsaj formalno, v eno vrsto z ostalimi naprednimi in kulturnimi državami.

Gaženje zakona o zaščiti delavcev.

Ali — na žalost — naša država je stopala le malo časa po poti socialnega napredka in kulture. Državne oblasti so že spočetka gledale brezbrizno, kako drugi gazijo zakone, ki so bili v redu sprejeti. Naš kapitalistični razred je izvršil kmalu močan juriš na delavsko zaščitno zakonodajo in jo hudo razruval. Pogazena je bila najprej določba o osemurnem delovniku, za tem so padle polagoma skoro vse ostale pridobitve, tako da se more danes svobodno trditi, da ni ostalo od naše socialne zakonodaje skoro ničesar več. Danes se v veliki večini naših podjetij dela po 10, 12, 14 in v nekaterih slučajih celo 16 ur dnevno! Na delo se sprejema i deca izpod 14. leta, za nočno delo se vporablajo delavci, ki še dolgo niso dosegli 18. leta starosti, kakor je to zlasti slučaj v pekovski obrti. Večina delavnic je skozinskoz nehygienjskih in so prava grobnica za vse zaposlene delavce. Tovarniške naprave so nepopolne, stroji nezavarovani, nezgode pri delu so zato vedno številnejše.

Nezadostna inšpekcija dela.

Inšpekcija dela, v kolikor vobče še obstoja, ne vrši svoje naloge, kakor bi bilo potrebno. Inšpektorji dela se rekrutirajo iz vrst samega

buržuaznega razreda. Ti inšpektorji imajo sicer tu in tam kako tehnično znanje za svoj posel, vendar to še ne zadostuje, ker je treba poleg tega tudi socialno političnega znanja in razumevanja za moderni delavski pokret, ter tudi ljubezni do delavskega razreda. To pa našim inšpektorjem dela navadno manjka. Oni skrbje zgolj za svojo birokratsko karijero in ne upajo se niti najmanj zameriti močnemu in uplivnemu kapitalističnemu razredu. Najbolje zakonodajstvo brez dobre in zavestne inšpekcije je le mrtva črka na papirju.

Okrnjenje delavskega zavarovanja.

Isto velja tudi v pogledu zakona o zavarovanju delavcev. Delodajalci izvajajo tudi na tem polju svojo znano politiko nasilja in samovolje, ob najpopolnejši podpori vlade in državnih organov. Ta zakon je pogazila predvsem i sama vlada, ker ni obenem uveljavila odredbe o zavarovanju brezposelnih, starostnih in onemoglih in ker je oddvojila od delavskega zavarovanja zavarovanje rudarjev in železničarjev itd.

Mesto zavarovanja državnih nastavlencev — zavarovanje prostitutk!

Vlada je izločila od splošnega zavarovanja vse državne nastavnice, oslabela je s tem njihovo zavarovanje, onemogočila je pa tudi obenem delavskim zavarovalnim zavodom, da zgradijo vse svoje ustanove, da otvorijo zlasti prepotrebne sanatorije itd. Medtem ko je pa vlada izločila iz tega zavarovanja vse državne nastavnice, med katerimi je tudi dosti kvalificiranih delavcev in drugih produktivnih in potrebnih kategorij duševnega in fizičnega delavstva, je ona na svojo roko napravila delavskemu zavarovanju vse prostitutke, o katerih je znano, da jih je redno bolnih od 30 do 50 odstotkov! Vsled te svojevrstne odredbe nosijo delavski zavarovanci stroške lečenja teh nesrečnic. Ne odrekamo potrebe, da se tudi nje zavaruje, vendar smatramo, da morajo pasti stroški njih zavarovanja v breme onih, ki so tega njihovega nezavidljivega položaja krivi. Delavci niso tega niti najmanj krivi in niso zato dolžni, nositi stroške za lečenje vseh obolelih prostitutk v državi! Delavsko zavarovanje se bo na ta način popolnoma vpropastilo in to v zelo kratkem času, ali se bo pa moralo spet krivično štediti na hranarini in na drugih prepotrebni podporah za obolele delavce.

In tako dalje!

Da bo protisocialna politika vlade in narodne skupščine še bolj očitna, vnesla se je v § 106 finančnega zakona za l. 1926-27 odredba, ki določa, da ni treba onim, ki obolijo na nalezljivih boleznih in na pelagrij, plačati bolniških stroškov, ne glede na njihovo imetje in na okolnost, ali so prišli sami v bolnico ali so jih poslale sanitarne oblasti. Od te določbe so pa izvzete vse one osebe, ki so zavarovane po zakonu o zavarovanju delavcev! Po tej modri odredbi ima tedaj najbogatejši državljani pravico, da se zdravi brezplačno od nalezljivih boleznih v državnih bolnicah, le delavci morajo to zdravljenje plačati!!!

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana VII., Zadrugi dom 269.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2:25 D. Pri večjem številu objav popust.

Ratifikacija mednarodnih konvencij.

Da bo to nerazumevanje in to grdo razpoloženje vlade napram socialni politiki vobče še drastičneje izpričano, je vlada sama predlagala, da se ministrstvo za socialno politiko ukine ter skrb za zaščito in zavarovanje delavcev poveri ministrstvu za trgovino in industrijo. To pomeni z drugimi besedami, **začetek likvidacije celokupne zaščitne zakonodaje.** Ni treba še posebej dokazovati, koliko težkih sporov in socialnih potresov bi to izzvalo v celokupnem našem gospodarstvu.

Pojasnujoč le v kratkih potezah gornja vprašanja, Socialistična stran-

ka Jugoslavije, kot politični zastopnik delavskega razreda v naši državi, protestira najenergičneje proti temu brutalnemu sistematičnemu gaženju in sabotiranju delavske zakonodaje ter zahteva od vlade in od narodne skupščine, da se ti zakoni strogo spoštujejo in natančno izvajajo. To ni le v interesu delavskega razreda, tega najvažnejšega gospodarskega činitelja vsake države, to je tudi v interesu države same, njene gospodarske in finančne moči ter njega boljšega ugleda na svetu.

Za Socialistično stranko Jugoslavije:

Nedeljko Divac,
tajnik.

Nedeljko Košanin,
predsednik.

Nameravani atentat na plače železniških delavcev.

Zvedeli smo iz raznih virov, da je ljubljanska železničarska direkcija predlagala generalni direkciji državni železnici, da naj **zniža delavske plače za 30 odstotkov!** Kakor je že znano, nima železniška uprava v tekočem proračunu zadostnega kredita za delavsko osebje, vsled česar je dala generalna direkcija ljubljanski oblastni direkciji nalog, da naj odpusti gotovo število delavcev tudi pri prometu. Ker pa ve ljubljanska direkcija, da nima kaj odpustiti, ker ima za sedanjí promet, ki je majhen, komaj zadostno število osebja, pride pa kmalu jesenska sezona, ko treba misliti prej na novo sprejemanje kot na odpustanje delavcev.

V vseh panogah železniške službe je delavcev premalo, ali pa če hočete, je železniških uslužbencev premalo, ker delavci tvorijo približno 70 odstotkov celokupnega osebja in bi morali biti praviloma nastavljeni, toda to se ne zgodi, da si mnogi opravljajo leta in leta službo na sistemiziranih mestih. Delavec, ki opravlja enako službo kot nastavljeni poduradnik ali včasih celo uradnik, ne dobi raznih postranskih prejemkov, ampak večinoma samo golo urnino, ki začena z 2.50 Din in se suče večinoma okoli 4 do 5 Din, nalo kateri pride na višjo urnino. Jasno je tedaj, da se od takih prejemkov ne da nič reducirati! Saj že itak žive delavci danes sramotno ter nekulturno življenje.

Železniška birokracija dobro ve, koliko delavcev ne prejme na prvega niti pare, ampak so vedno še nazaj dolžni in vendar se je ljubljanska direkcija odločila predlagati generalni direkciji znižanje beraških plač, kakšnih ne bi dandanes našli nikjer v celi kulturni Evropi. Direkcijska gospoda je kalkulirala tako-le:

Ako mi delavce odpustimo, tedaj pridemo v težave s prometom in bi bili prisiljeni celo vlake ustavljati. To bi nam povzročalo velike sitnosti. Zato je bolje, da mi delavce obdržimo, zato pa jim manj plačamo. To bi bilo nekaj, kar bi bilo prez primere. Ako se pri nekem podjetju obrat skreči, tedaj dobe delavci neprostovoljen dopust tako, da delajo manj dni v tednu in so tedaj gotove dni prosti in smejo iti kamor se jim zljubi, med tem ko bi recimo, delavec v prometni službi moral biti gospodom dva do tri dni v tednu brezplačno na razpolago in ne bi imel prilike iti si kam drugam zaslužka iskat. To bi bilo pravo srednjeveško suženjstvo.

Mislimo, da se ta peklenški eksperiment ne bo posrečil, ker vsaka stvar ima svoje meje. Ravno kar se je

delavce v prometni službi oropalo 20 odstotne prometne doklade, kurilniške delavce pa že preje za premije, a sedaj pa naj se jim še nadaljnih 30 odstotkov odvzame. No, potem bodo že zrelí za to, kar si slavna gospoda v ljubljanskem »Tintenburgu« tako prisrčno želi.

Zedinjevalni poskusi v Rumuniji.

Za zedinjenjem jugoslovanskega delavstva je pred kratkim sledilo zedinjenje v Bulgariji, v deželi, kjer je delavski razred največ pretrpel in kjer sta levica in desnica skoro enako grešili, ko sta se po svoje vezali z buržuazijo. Nedavno sta se našli in sedaj se obetajo delavskemu razredu v Bolgariji boljši časi.

Izid zadnjih volitev na Romunskem in nastopajoča reakcija so ustvarili razpoloženje za strokovno zedinjenje. V stari Rumuniji stoji bivši socialistični poslanec, Cristescu, ki je pa po razkolu šel h komunistom in je sedaj obč. svetnik v Bukarešti, na stališču zedinjenja pod amsterdamsko zastavo. On ima večino komunističnih delavcev za seboj, zato pa vse vodje proti sebi. Njihove organizacije se imenujejo unitarske.

V Temešvaru, kjer imajo unitarci svoje najboljše postojanke, so se že nedavno vršila pogajanja in so bila nato zopet prekinjena. Sedaj so pa unitarci predložili sledeče pogoje za podlago k pogajanjem:

1. Strokovne organizacije stoje strogo na stališču razredne borbe.

2. Zedinjenje naj nikogar ne zapostavlja in ne sme na nobeni strani biti nikdo izključen.

3. Jamstvo pravice kritiziranja in svobode naziranja v strokovnih organizacijah na podlagi najširše proletarske demokracije. Velja naj večinski princip.

4. Priprava kongresa v svrhu zedinjenja.

5. Romunske strokovne organizacije bodo podpirale tudi v slučaju priključitve k Amsterdamu angleško-ruski komite, ki dela na združenju obeh internacional.

Prve tri točke so naši sodrugi takoj sprejeli, o ostalih dveh bo pa razpravljaj centralni strokovni svet.

Tudi socialistična stranka v Rumuniji dela na tem, da združi in poveča svoje sile. Zaenkrat tvori federacijo iz organizacij Staroromunske, Bukovine, Sedmograške in Banata. Federacija je priključena socialistični internacionali. Za jesen je sklican kongres, kjer se naj izvrši popolno zedinjenje vseh deželni organizacij v enotno stranko za vso državo.

Grozote In krivice madžarskega režima.

Te dni se je zopet izkazala justica madžarskega režima. Obsojen je bil urednik socialističnega lista »Nepszava« na poldrugeto leto zapora in na razne globe v skupnem iznosu 69 milijonov kron radi članka »V mestu pobožnih škofov«.

V tem članku se opisujejo grozodejstva, s katerimi se je ustoličil in uvedel sedanji madžarski režim pred sedmimi leti. Podatke daje ena od žrtev Horthy-jevih rabljav: 14. avgusta 1919 je bilo v enem samem mestu justificiranih 9 ljudi, drugi dan pa že — 45. Te so postrelili v celih gruclah. Eden od njih, srednješolski učitelj, Matejka, pa ni bil dobro zadet. Zvečer se je izvlekel iz kopice mrličev ter našel zavetišče pri so-drugih, ki so ga skrivaj ozdravili in potem spravili preko meje. Spomini učitelja Matejke so bili objavljeni sedaj za 7. obletnico Horthy-jevega režima.

Sodnemu senatu, ki je obsodil urednika, je predsedoval Teresi, ki je vodil razpravo proti falsifikatorjem princ Windischgrauet, policijski šef Nadossy in tovariši ter se izkazal z veliko popustljivostjo napram tem zločincem.

Belgija Je ratificirala washingtonsko pogodbo.

Belgijski senat je s 103 proti 16 glasovom pri vzdrževanju 11 glasov brezpogojno odobrilo washingtonsko pogodbo glede 8-urnika in socialne zakonodaje. Kakor znano, je v Belgiji na krmilu socialistična vlada v koalicijski s krščanskimi demokrati.

Fašizem In cerkev.

Italijanski fašizem vztrajno koke-tira z Vatikanom in dobi povrnjeno vedno več lepih pogledov. Sedaj so se fašisti močno zavzeli za svetniško proslavo Frančiška Asiškega in napovedali so, da ga proglasijo za »patrona Italije«. Ker cerkev še ni nastopila proti fašistovskemu razpolaganju s svetnikom, je izraz in dokaz posebne naklonjenosti krvavemu fašizmu. Če cerkveni poglavarji pustijo fašistom oblast nad nebeščani, kako ne bi pustili in odobraval oblasti nad zemljani — nad delovnim ljudstvom!

V Rumuniji, na Ogrskem, na Španskem itd. so cerkve tudi v naj-boljših odnosih z diktatorji in fašisti, preklinjajo pa može duha in srca, ki odločno nastopajo za ljudske pravice in za človečanstvo. Nasprotno pa vidimo, da proti vladam socialnega in demokratičnega značaja vedno cerkve organizirajo upor-

nike, prave teroristične organizacije fašistovskega kova. Tako je že bilo v Rusiji, sedaj je pa posebno izrazito v Mehiki. Po novo urejenih državah (Nemčija, Avstrija, Rusija, Turčija i. dr.) imajo odstavljeni mogotci-reakcionarji med višjo duhovščino posebno vnete privržence.

Iz stranke SSJ.

Strankina konferenca se bo vršila 19. septembra v Ljubljani. Na dnevnem redu so zelo važna načelna in organizacijska vprašanja. Za to konferenco vlada v naših delavskih vrstah živahno zanimanje. O sami konferenci in o njenih nalogah bomo še pisali v našem listu. Vsem sodrugom in vsem krajevnim organizacijam priporočamo tudi ob tej priliki, da uredijo svojo članarino in posvetijo svojo pozornost tudi organizaciji strankinih članov in razširjenju strankinega šasopisja.

»Radniško Jedinstvo« ve v zadnji številki povedati, da se bodo v Ljubljani v kratkem vršile občinske volitve in da je ljubljansko delavstvo sklenilo, da bo nastopilo z eno samo listo, ki ne bo imela obilježja nobene obstoječih delavskih strank. Mi omenjamo to vest »R. J.« samo zaradi tega, ker smo mnenja, da noben iskren delavski list ne sme pospeševati svojih namenov z izmišljenimi vestmi. »Radniško Jedinstvo« naj torej opusti tak način pisanja, ki se ga je očitno učilo od buržuazne žurnalistike. »Radniško Jedinstvo« lahko piše v svojem imenu kar hoče, ne sme si pa lastiti pravice, da govori tudi v imenu drugih delavskih strank. Socialistična Stranka Jugoslavije nima prav nobene potrebe, da bi se udeležila kakršnihkoli javnih akcij, zatajujoč sama sebe, svoje ime in svoj program. — Pokrajinsko tajništvo SSJ v Ljubljani.

14. in 15. avgusta se vrši v Studencih 25letnica obstoja social. organizacije. Na predvečer koncert na vrtu Klemenšakove gostilne. Naslednji dan velika delavska slavnost.

Vi ne vjerujete?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a VII

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Kupite eden par, pa boste varovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Jack London:

Železna peta.

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Spomnili smo ga na začetek njegovega pri-povedovanja.

»Denar? Naložil sem ga v raznih bankah pod raznimi imeni. Ne more mi ga nikdo vzeti, ker se ga ne more najti. Denar, to je nekaj tako dobrega. Koliko hrane se lahko kupi zanj. Prej nisem znal, zakaj je denar dober.«

»Želel bi, da bi nekaj od tega imeli mi za propagando,« je rekel zamišljeno Ernst.

»Mislite,« je dejal škof. »Nimam mnogo zupanja v politiko. Da, mislim celo, da ničesar ne razumem o politiki.«

Ernst je bil v takih stvareh zelo nežnočuten. Ni ponovil svoje želje, dasi je predobro poznal veliko zadrego, v kateri je bila radi sredstev socialistična stranka.

»Spim v cenih prenočiščih,« je nadaljeval škof. »Vendar se bojim in ne ostajam dolgo na enem mestu. Najel sem tudi dve sobi v delavskih stanovanjih v različnih četrtih mesta. Potrata je to, vem, ali potrebno je. Nadomeščam to s tem, da si kuham sam. Večkrat jem v cenih kavarnah. Tamaliji*) so zelo dobri, ko je zrak pozno zvečer hladnel. Vendar so dragi. Izvohal sem pa, kje se za deset centov dobijo trije. Niso sicer tako dobri, kakor oni drugi, a so zelo ogrevajoči.

In tako sem, hvala vam, mladi človek, na svetu našel svoje delo. To je delo Gospoda.«

*) Neka vrsta ameriške jedi, ki ogreva telo.

Dnevne novice.

Pašić je še vedno bolan. V zadnjem času so ponovno krožile v časopisu vesti, da je Pašić nevarno bolan. Mudi se v Karlovih varih, kjer baje večinoma ostaja v postelji, kar znači, da ga ne muči le zlatenica, ampak tudi oslabelost. Za radi-kale bi bila Pašićeva smrt zlasti sedaj, ko niso edini, silno neprijetna stvar, ker nimajo v svoji sredi nobene enako močne osebnosti avtoritete. Odlašanje kakršnegakoli političnega koncepta radikalne stranke je očitno tudi v zvezi s Pašićevo boleznijo.

Beda v Trboveljskih premogokopih je prispela do vrhunca. Oblastna družba dela, odkar je nacionalizirana, kar se ji poljubi. V upravnem odboru sicer sede menda štirje slovenski gospodje raznih strank, ki prejemajo (na leto 160.000 Din?) nagrade. Toda ravno zaradi tega pa ima družba svobodne roke, da dela z ogromnimi dobički in da meče rudarje na cesto, druge pa plačuje tako mizerno, da velik del zasluži komaj 500 Din na mesec ali pa še ne. Rudarje, ki so se posvetili rudarski stroki, meče ta družba na cesto ter se bavi z namero, da si pridobi novih delavcev s kmetov; ti, ki pripadajo menda tudi »našemu narodu«, naj pa poginejo ali gredo s trebuhom za kruhom. Gospodje, ki sedite v upravnem odboru, ali ne čutite v tem postopanju nesocialnega čina? V imenu političnih strank ste menda tam?

Uniformirana zverina. Pred varžinskim sodiščem stoji žandarski poručnik Brkič, ki ima na vesti mnogo slučajev zverinskega pretepanja in mučenja ljudi, ki so bili pred njim »službeno«. Enega je suval in teptal, drugega tolkel z bikovko, tretjemu izbil par zob, za druge si je izmislil zopet kako posebno muko kakor: nagega valjati po snegu, igle zbadati za nohte itd. Celo leto je trpelo, predno je divjaški oficir na mnoge tožbe prišel pred sodišče.

Upravnik lepoglavске kaznilnice dr. Josip Šaban, od nekdanjih jetnikov opisan kot »lepoglavski vampir«, je napravil ogromno vsoto uradnega denarja. Preiskovalna komisija je ugotovila malverzacije do blizu 6 milijonov dinarjev, a je upravnik kljub temu na prostem. Le dober teden dni je sedel v preiskovalnem zaporu, potem je pa založil kavcijo — neznan del od poverjenega denarja. Re-veža pa za nekaj tisočakov zapro mesece in leta. — Živela »enakopravnost«!

Nabiralne akcije. Po običaju so tudi sedanje nabiralne akcije za poplavljenice vzele v roko oblasti. Z oblastnimi akcijami je pa sploh in pri nas še posebej — posebna stvar.

Od nabiralcev oblasti slišiš hote in nehote, v resnici in domišljiji: če ne daš zlepa, boš dal pa zgrda. Mar-sikaj se je pri nas že nabiralo in prodajalo na ta način. Pa kdo bi se čudil, da tudi sedanja akcija ni taktna! Kako naj bo, ko pa ni niti pravično urejena! Reče naj plača! Državni uslužbenec in penzionist potom odtegljaja od beraških prejemkov, potem pa še doma in na cesti raznim nabiralcem. Vse to bi lahko izostalo, če bi bogate porodičarje, tudi Pašića, pravilno obdavčili. Del od tega, kar si je znana gos-poda nepoštenim potom nagrabila, bi popravil vso škodo.

Odkritje Miklošičevega spomenika v Ljutomeru. V nedeljo so odkrili možu svetovnega slovesa, uč-njaku Miklošiču v Ljutomeru spomenik. Miklošič je bil rojen 20. nov. 1813 v mali vasi pri Ljutomeru, umrl pa je 7. marca 1891 na Dunaju. Spisal je več slovenskih jezikov-nic in čitank, zlasti slovi njegov be-sednjak in služi kot vir vsem slo-vanskim jezikovnim in znanstvenim raziskovalcem. Miklošičeva dela ne služijo samo Slovincem, nego vsem slovanskim jezikom in so tedaj za vse Slovane velike važnosti.

Prokletstvo nad dr. Cankarjem. Mi smo že svoj čas klerikalce spraševali, zakaj da ne spregovore niti besedice o tem, da jih je zapustil eden najboljših — pisatelj dr. Ivan Cankar. On je bil katoliški duhovnik, glavni urednik »Slovenca« in slovenske revije »Dom in Svet«. V slovenskem kulturnem življenju poznana in spoštovana osebnost. Zapustil je katoliško cerkev in se je nedavno civilno poročil z gđc. Hribarjevo iz Ljubljane. Dolgo je razmišljala o tem usodopolnem udarcu slovenska cerkvena hierarhija in »Slovenec« je imel zapoved o tem molčati. Danes pa ve to že skoro vsa Slovenija, zato ne kaže več prikrivati resnice in te dni je izdal g. Andreas Kalan edikt, ki izreka nad Cankarjem prokletstvo. To je hud udarec za katoliško cerkev, če jo zapuščajo njeni stebri in dolgo so se trudili gospodje, Cankarja z dobrim pogovoriti od te namere. Ko pa to ni šlo, so izdali nad njim prokletstvo. Mi smo prepričani, da zato ne bo v civilnem življenju nič manj srečen. Dr. Cankar je so-rodnik našega velikega pisatelja — socialista Cankarja.

Trgovsko akademijo bodo baje dobili v Maribor na mesto dosedanje trgovske šole.

Smrtno ponesrečil. V soboto je padel 45letni nadmonter Augustin pri elektrarni Fala v 14 metrov globoko betonsko jamo in zadobil težke no-tranje poškodbe. Med prevozom v bolnico je nesrečnež umrl. Zapušča številno rodbino.

55

Pogledal me je in mi pomežikal z očmi.

»Zasačila me je, kako pasem svoja jagnjeta. Gotovo obdržite mojo skrivnost za se.«

Govoril je z brezskrbnim glasom. Ali čutila sem, da za tem glasom leži strah. Obljubil je, da nas zopet obišče. Ali čez teden dni smo čitali v časopisih o žalostnem slučaju škofa Morehoux, ki so ga odpravili v Napaasul. Dajali so mu še rahle obljube. Zaman smo se trudili, da bi ga obiskali. Trudili smo se, da se njegova zadeva še enkrat preišče. Vse zaman. Tudi nismo mogli ničesar zvedeti razen opetovane obljube, da je še malo upanja, da zopet ozdravi.

»Kristus je dejal bogatemu mladeniču, naj proda vse, kar ima,« je rekel Ernst. »Škof je poslušal njegov poziv in zaprl so ga v norišnico. Časi so se od takrat spremenili. Bogatin, ki danes vse, kar ima, da ubogim, je znorel. O tem se ne diskutira. Družba je govorila.«

13. Generalna stavka.

Veliki socialistični plaz v jeseni 1912, je Ernsta izvolil v kongres. Da je socialistična po-vodenj narastla, je veliko krivde pripisovati uničenju Hearsta. Plutokraciji se je zdelo to delo lahko. Izdaja raznih časopisov je stala Hearsta letno osemnajst milijonov dolarjev. To vsoto in še več mu je plačal srednji sloj nazaj z inserati. Vir njegove finančne moči je prihajal izključno iz srednjega sloja. Trusti niso inserirali. Da se torej uniči Hearst, je bilo potrebno, da se mu odvzamejo inserati.

Srednji sloj še ni bil popolnoma izkoreninjen. Trden skelet je še ostal; ali ni imel nobene moči. Mali tovarnarji in trgovci, ki so še preostali, so

bili navezani popolnoma na milost plutokracije. Niso imeli več nobenega lastnega političnega in gospodarskega stališča. Ko je bil izdan od pluto-kracije ukaz, so odtegnili Hearst-časopisom svoje inserate.

Hearst je bojeval junaški boj. Izdajal je svoje časopise z izgubo poldrugeta milijona dolarjev mesečno. Brezplačno je še nadalje priobčeval inserate. Plutokracija je zopet izdala svoj ukaz. In mali tovarnarji in trgovci so ga preplavili s celo povodnjo pisem, naj ustavi objavljanje nji-hovih prejšnjih inseratov. Hearst je ostal na svo-jem stališču. Dobival je zahteve potom sodišč, naj ustavi inserate. Hearst se ni udal. Zato je dobil šestmesečni zapor radi neuváževanja sodi-šča. In končno je vsled nastalih tožb za odškod-nino bankrotiral. Nobenega izgleda ni imel. Pluto-kracija ga je obsodila. Sodišča so bila v rokah plutokracije in so morala obsodbo izvršiti. In s Hearstom je propadla tudi demokratska stranka.

Po zatrtju Hearsta in demokratske stranke sta bili za njih pristaše samo dve poti. Ena je vodila v socialistično, druga v republikansko stranko. Tako je prišlo, da smo mi socialisti želi sad Hearstovih pseudosocialističnih nauk, za-kaj večji del njegovih pristašev je prešel k nam.

Razlastitev kmetov, ki se je zgodila v tistem času, bi takisto pomnožila število naših glasov, ako bi ne bila ustanovljena nerodovitna kmečka stranka, ki so ji bili še pri tem štet dnevi. Ernst in socialistični voditelji so se silno trudili, da pridobijo kmete. Ali zatrtje socialističnega tiska in založništva so bile prevelike zapreke. Ustmena propaganda pa še ni bila upeljana.

Dalje prihodnjič.

Kaka ironija je bil svoj čas tisti proti-korupcijski shod klerikalcev v Ljubljani, se vidi šele danes, če pomislimo, da mu je predsedoval mariborski župan dr. Leskovar ravno v času, ko je njegova stranka v Mestni hranilnici prikrivala nič boljšo domačo korupcijo. Mi smo že takrat povedali svoje mnenje o takih protestih in svarili klerikalce, naj nikar ne hodijo preveč na solnce. Danes se vidi, da smo imeli prav. Ko bi klerikalci ne imeli niti enega zastopnika v Mestni hranilnici, bi se niti tedaj ne mogli otresti sokrivde, ker so vendar imeli z demokrati pogodbo, kjer so se zavezali pustiti v hranilnici demokratom proste roke; tako so pa imeli notri celo zastopnike, ki so vsikdar z vsem soglašali. Bridek je ta udarec za klerikalce in prav je tako, ker je zaslužen. Brezmejni pohlep po oblasti in po strankarski eksploataciji mariborskega magistrata se tukaj bridko maščuje. Delavci pa zopet lahko vidijo, kako plitva je fraza o nacionalizmu in kako smešna je beseda »Narodni blok«. Če je res kaj idejnega (!) v nacionalizmu, potem ni bila ta ideja nikoli tako profanirana kot je danes, ko so morali priti socialisti — delavci in razkriti in razkrinkati pod plaščem nacionalizma in zmešanih narodnih idealov združeno in profita željno koruptno gospodo. Ne smemo tudi pozabiti, da so pri volitvah tej gospodi s terorjem pomagali na noge uniformirani jugoslovanski fašisti.

Posledice »šparanja« na naših železnicah se že kažejo. Na drugem mestu poročamo, da se je zgodila pri Zalogu velika železniška nezgoda, ker se je vsula zemlja na progo, vsled česar je brzovlak skočil iz tira in se je stroj prevalil čez nasip. Ne glede samo na to, da bi progla med Zidanim mostom in Ljubljano morala biti na več mestih podzidana ter bolje zavarovana, se take nezgode ne dajo zlahka preprečiti, ker je premalo osebja, ki naj pazi; in ko je že nesreča enkrat tu, tedaj ni ljudi, ki bi proglo hitro spravili v red, kakor je sedaj slučaj, kjer je komaj kakih šest delavcev zaposlenih, a ostale so že reducirali. Popotniki se jeze ter kolnejo upravo, ki je pač najbolj draga v celi Evropi — saj so naši tarifi za 50 do 200 odstotkov višji kot so v drugih državah, osebja pa je manj, in še to je tako plačano, da strada in trpi največje pomanjkanje, a povrhu mu vedno visi nad glavo Damoklejev meč v podobi redukcije. To je vsa modrost naše železniške uprave, ki bo železnice kmalu spravila na psa in potem bomo vozili z — »magarčima«, — kakor se je neki bivši železniški minister izrazil.

Razgovor o političnem zedinjenju marksistov. Minuli teden je bil v Ljubljani neobvezen razgovor glede zedinjevalne akcije delavskega političnega pokreta. Razgovor ni prinesel novih vidikov, pač pa je prevladovalo v razgovoru mnenje, da mora in sme biti politična konsolidacija delavskega razreda le programatična. Če bi imelo nastati kakršnokoli zedinjenje le osebno, to je radi voditeljev posameznih skupin ali s protikoncesijami, ki jih zahtevajo posamezne osebe, bi tako zedinjenje ne bilo zdravo, ker bi duhovno ne bilo enotno. Podlaga vsakemu pokretu, zlasti delavskemu razrednemu pokretu mora biti program, to je ista miselnost, isto naziranje o pomenu delavskega pokreta. Z zmago enake miselnosti glede družabnega reda in razrednega boja — bo delavski razred konsolidiran.

Zopet povodenj v Sloveniji. Predvčerajšnje vreme je povzročilo ponovne poplave, ki so prizadele posebno Slovenijo. Na Gorenjskem je predvčerajšnji popoldan snežilo precej nizko v dolinah in je temperatura močno padla. Na Bledu je bil mraz najobčutnejši. Med postajama Laze — Zalog je plaz podsul tržaški brzovlak, pri čemer je zemlja in kamenje, ki se je udrlo na progo, prevrnilo lokomotivo in jo popolnoma razbilo. K sreči ni nobenih žrtev. Težko ranjen je samo kurjač Resl iz Nove vasi pri Mariboru. Radi nesreče in ogromnih zemeljskih plasti, ki so za-

sule proggo, je bil promet na progi Ljubljana — Zidani most ustavljen do polnoči. Osební vlak, ki bi moral iz Ljubljane ob 6. uri zvečer, je odšel šele ob 12. uri ponoči. Iz Celja je bilo vožnjo proti Dravogradu in proti Mariboru nemogoče nadaljevati, ker je radi ogromnih vodenih mas, ki so se tekom deževja nabrale v celjski kotlini, vsa bližnja in daljna okolica poplavljená. V Gamberju je stala voda na savinski progi nad en meter visoko, na mariborski pa pri Štorah do dva metra. Vsa celjska okolica in tudi nižje ležeči deli mesta so pod vodo, tako, da je dohod v mesto nemogoč ne samo po železnici ampak tudi po pešpotih in cestah. V mesto ne more nobeno prometno sredstvo in tudi iz mesta, kamor so vlaki z južne strani navozili precej potnikov, namenjenih v Maribor in dalje proti severu, kamor ne more nihče. Pri Ponikvi se je nad predorom udril plaz in zasul proggo, ovira pa je bila kmalu odstranjena. Tudi pri Hrastniku se je udrila zemlja na proggo, ni pa povzročila večje škode. Promet je bil za nekaj časa prekinjen.

»Naprej« obsojen. V petek se je vršila pred ljubljanskim sodiščem zelo zanimiva tiskovna pravda proti »Napreju«, odnosno proti odgovorni urednici tega lista, Izzi Prijatelj. »Naprej« je ob priliki občnega zbora Konzumnega društva za Slovenijo objavil, da se je na tem občnem zboru govorilo, da pride »Zadružna banka« v konkurz itd. Vse po znani metodi. »Zadružna banka« je vsled tega tožila odgovorno urednico, ki ni seveda mogla prinesiti dokaz resnice in je bila vsled tega obsojena na 14 dni zapore, na sodne stroške in globo, ki jo mora plačati »Zadružni banki«. Razprava je bila precej živahna in je končala, kakor je bilo pričakovati. Obtoženka se je proti razsodbi pritožila.

Maribor.

2000 Din. »Slovenec« nam obljublja za vso življenje 2000 Din mesečne plače, ki jih plača iz svoje klerikalne kase, če dokažemo, da je bil dr. Juvan kedaj komisar Mestne hranilnice. Pa recimo, da ni bil komisar, saj to prav nič ne razbremeni klerikalne sokrivde na škandalnih razkritjih v Mestni hranilnici. S tem še zdavnaj ni ovržena trditev, da je klerikalni eksponent tisti famozni statut odobrili, tudi ni ovržena trditev, da so klerikalci nad korupcijo molčali, dasi so za vse dobro vedeli in za sve glasovali. Vemo, da je neprijetno vsej klerikalni stranki, v Sloveniji, da so jo socialisti zasačili skupno z demokrati pri prikrivanju korupcije. S tem vam je za vekomaj odvzeta moralna pravica proti beograjski korupciji protestirati, ko ste pa domačo korupcijo sami redili.

Ne komisar — nego gerent je bil dr. Juvan v Mestni hranilnici za dobo Protić-Koroševce vlade. To je torej to, kar smo mi trdili. Pred njim je bil gerent dr. Irgolič in za njim seveda tudi. Prisodnikov upravnega odbora takrat ni bilo, nego je bil dr. Juvan sam gospodar in imenovan od vlade. In take gospode imenujemo komisarje. Sedaj nam pa naj pove »Slovenec«, kedaj naj pridemo po denar, ko smo dokazali našo trditev in klerikalno krivdo?

Vemo, da vas bole naši očitki in zato se oglašate v »Slovenec« in proglasate kratkomalo vse za laž, kar danes polovica Maribora ve. Vaše sokrivde na korupciji v Mestni hra-

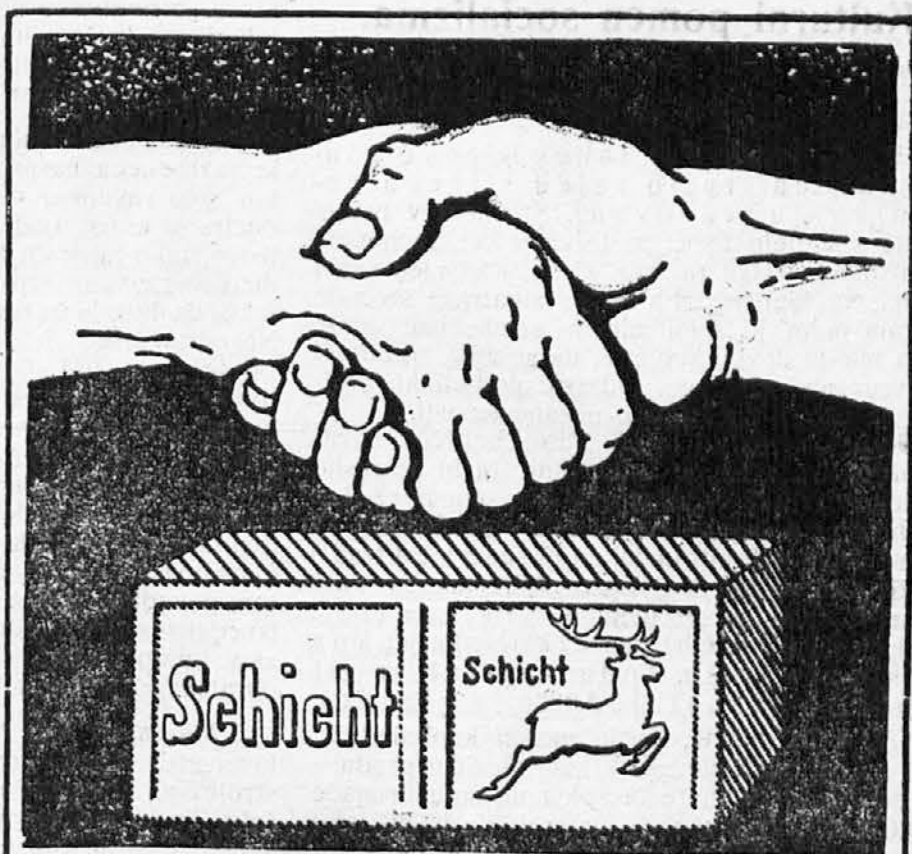
ADVOKAT

DR. AVG. REISMAN

javlja, da je otvoril svojo

pisarno

v Mariboru, Gregorčičeva ul. 22

Nerazdružna sta Jelen in Schicht,

znaka edino pravega Schichtovega mila.
Jedro in jamstvo čistosti in izbornosti.
Varuha perila in rok.
Sovražnika truda in muke.

Ne verujte nikomur, da je drugo milo „prav tako dobro“!
Ostanite pri tem, kar se je skozi 77 let
izkazalo za najboljšo.

nilnici se ne boste nikoli otresli, tudi v tem slučaju ne, ko bi ne bili imeli niti enega zastopnika v upravnem odboru. Tako ste imeli pa tri. Ko je obč. svetovalec Ošlak očital v občinskem svetu demokratom, da je neki advokat zaslužil pri posredovanju nekega posojila okoli 90.000 Din, je prvi skočil dr. Juvan — klerikalec —

po koncu in zavpil, da to ne more biti res. In vendar sta v hranilnici skupaj sedela in oba za ta čedni zaslužek vedela.

Dopisnikom. Vsled prekinjene železniške zveze so morali prepozno dospeli dopisi izostati za prihodnjo številko. Zanimiv članek o ljubljanski občinski politiki priobčimo v soboto. — Uredništvo.

Poročilo Delavske zbornice za Slovenijo

Delavska zbornica je izdala zelo važno in pregledno poročilo o svojem delovanju, iz katerega posnemamo naslednje:

Težek položaj, v katerem se nahaja danes v naši državi delavstvo na splošno, njegovi socialno-politični zavodi pa še posebej, nas je postavil že na prvi seji skupščine Delavske zbornice za Slovenijo pred prav razveseljivo dejstvo.

Vso zbornico je navdajala na tej skupščini zavest, da Delavske zbornice šele razvijamo in utrjujemo in da so razmere take, da morajo pri tem vse v zbornici zastopane skupine sodelovati.

V istem duhu je vršila v preteklem poslovnem razdobju svoje posle tudi uprava, ki vodi tekoče posle skupščine.

Upravni odbor zbornice je imel v tem poslovnem letu oziroma razdobju 7 sej, finančna kontrola pa 5. Prva skrb upravnega odbora je bila, da zasigura zbornici

denarna sredstva,

ki so potrebna za izvrševanje njenih nalog.

Upravni odbor je odobril v zmislu pooblastila 1. redne skupščine zbornice in člena 47. zakona o zaščiti delavcev na svoji seji z dne 17. marca 1926 proračun o uporabi preostankov zbornice za l. 1925.

Obenem pa je popravil redni proračun za leto 1926 v zmislu navodil odbora centralnega tajništva Delavskih zbornic.

Imovinski preostanek iz l. 1925 bi se imel vporabiti glasom tega sklepa tako, da se vnese v fond za zgradbo poslopja Delavske zbornice v Ljubljani znesek 1.345.378/33 Din, v fond za zgradbo poslopja centralnega sekretariata delavskih zbornic v Beogradu pa znesek 425.000 Din.

Proračun za leto 1926 se je le v malenkostih izpremenil in zaokrožil na 2.500.000 Din.

Navzlic vztrajnemu prizadevanju centralnega tajništva Delav. zbornic pa smo dosegli šele s 1. avgustom t. l. odobritev našega proračuna.

Tekom vsega razdobja, o katerem imamo poročati, torej nismo mogli uporabljati sredstev zbornice tako, kakor je določila to skupščina zbornice.

G. minister za socialno politiko nam je dovolil — po preteku pol leta —, v katerem bi morala dobiti zbornica v zmislu proračuna od skupščine odobrenega za 1.250.000 dinarjev denarnih sredstev, le za 710.000 Din predujma.

Pa še tega predujma upravni odbor ni smel v celoti izrabiti, ker ni imel gotovosti, kdaj bodo odobreni nadaljnji predujmi, oziroma celoten proračun.

Ni treba posebej omenjati, da zbornica tudi z imovino, ki je preostala iz l. 1925, dosedaj ni mogla razpolagati.

S temi osnovnimi težavami mora kritika našega dosedanjega dela računati. Ni krivda upravnega odbora, če ni mogla razviti zbornice svojega delovanja v tem razdobju tako, kakor je to v proračunu predvideno in če se je moralo omejiti na to, kar je bilo z danimi sredstvi dosegljivo.

Vendar je skušal upravni odbor delo zbornice v duhu proračuna, četrta v zmanjšanem obsegu.

Na podlagi imenikov, izdelanih za časa volitev, je sestavila zbornica obsežno in pregledno statistiko o staležu tovarniških delavcev in obrtnih pomočnikov v našem področju.

S tem dobi zbornica točen pregled čez svoje članstvo in zanesljivo podlago za proučevanje aktualnih vprašanj.

Kulturni pomen socializma.

Napisal dr. Maks Adler. — Prevedel iz nemščine prof. Ivan Fava.

Radi tega dandanes široke plasti naroda trpijo vsled silnega pomanjkanja stanovanj. Stisnjeni v bedne luknje stanujejo tisoči in tisoči v velikih mestih in postanejo žrtve razmer, ki so v zasmeh vsem predpisom higijene. Pa se še smatrajo srečnim napram onim, ki sploh nimajo strehe nad seboj. Toda bilo bi dovolj stavbišč, da se zida, in dovolj delavcev na razpolago. Zidarji podjetniki, arhitekti in zidarji pa tožijo o nezaposlenosti.

Kapitalist pa, ki bi mu kdo rekel, češ, zakaj ne producira nobenih stanovanj, ta bi se resno začuden odrezal: »Ali mislite, da sem nor? Jaz naj bi svoj dober denar vtaknil v produkcijo, iz katere ne bi imel niti malo, da bi se izplačal trud? Pa že vem za kaj boljšega: rajši vtaknem svoj denar v alkoholno produkcijo. Ni sicer toliko večje potrebe po alkoholu kakor po stanovanjih, toda kapital se mi tu boljše obrestuje in to je glavno.«

Toda ne mislite, da je morda kapitalist, ki tako govori, slab človek. V kapitalistični produkciji podjetnik ne more in sploh ne sme drugače misliti in delati. Vzemimo namreč, da bi bil tako plemenit in bi izjavil, da mu je zoperno delati za profit in da torej hoče delati brez profita, no potem bi hitro porabil svoj kapital in bi bil uničen. Moral bi svojo tovarno zapreti, svoje delavce vreči na cesto; tako bi s svojo plemenitostjo delavce in njihove družine spravil še v večjo ne-

srečo. Stremljenje po profitu je baš bistvo kapitalistične družbe in se ne da z nobenimi moralnimi pridigami ali z spreobračanjem odpraviti, temveč le z odpravo take produkcije same.

Ali ta brezmiselnost ni edina, ki nujno izvira iz razrednega nasprotstva današnje družbe. Kakor smo ravnokar videli, da kapitalizem ne producira v korist ljudi, temveč le v profit kapitalistov, tako ta profit tudi določa, ali naj se katero delo z uporabo strojev olajša oziroma uravna tako, da bi bilo zdravju delavcev manj škodljivo. Naj si bo kako delo še tako težko in zdravju škodljivo, pa naj si je davno iznajden stroj, ki bi ljudem tako delo odvezl, vendar se ta stroj ne bo nabavil, ako je predrag, to se pravi, da se ne »rentira« (obrestuje). Tako n. pr. morajo steklarstekljeničarji (Flaschenbläser) še vedno opravljati mučno in nevarno delo, dasi je že davno napravljen čudoviti stroj, ki bi jih odrešil muk. Poročila obrtnih nadzornikov (ne pri nas!) pa bi lahko o tem povedala, koliko vztrajnega boja je treba, da izvedejo samo majhne tehnične nove naprave, ako imajo »samo« ta namen, da bi nevarnosti obratov preprečile ali zmanjšale.

Morda bo kdo rekel, da se pogostokrat delavci sami branijo, da bi se delo z uvedbo novih strojev ali z uvedbo novih oblik produkcije izboljšalo. To bi bilo gotovo res. Toda to nam spet le znova in strahotno potrjuje protikulturalnost kapitalističnega proizvajanja. Ali morda ni strašno, ako delavec iz strahu, da bi vsled novega štedljivega stroja izgubil kruh, ali pa, da bi z uvedbo bolj higijeničnega dela izgubil na akordni plači, rajši še naprej prenaša vsa bremena in nevar-

nosti starega načina dela? Podjetnika mnogokrat odvrača od izboljšanja dela skrb za profit, delavca pa skrb za eksistenco.

Ravno isto, kar velja glede olajšanja in izboljšanja delovnih pogojev, velja sploh glede vseh življenjskih pogojev. Tako vidimo n. pr. v naših goratih krajih, v katerih imamo toliko vasi in v samotni ležečih človeških bivališč, kako ženske, otroci in starši ob vseh letnih časih, po noči in po dnevu težko obloženi dovažajo v hrib ono, kar so si v bližnjih mestih in trgih nakupili za vsakdanje življenje. Ali se ne bi tu dalo napraviti žičnih dovozov ali vzpenjač, da bi se jim življenje olajšalo? Saj zares: saj so se te napravile, o da, še mnogo višje kot stanujejo ljudje, tja gor do snežnih in ledenih višin alpskih vrhov, toda ne zato, da bi ljudem lažje dovažali življenjskih potrebščin, nego zato, da so v vojski topove lažje razmestili, da bi drugim ljudem lažje jemali življenje. Kapitalistična doba o ničemer ne govori rajši ko o človekoljubju in kulturi. V koliki meri pa se oboje, seveda le v majhni meri uresniči, o tem odločajo povsem le interesi profita. Napredek se povečuje, seveda le, ako nič ne stane.

8. Idealni smisel razrednega boja.

Torej ni razredni boj nekaj, kar bi se moralo šele z agitacijo ali hujskanjem zanesti med ljudstvo, temveč ta boj tiči baš v telesu današnje družbe same; agitacija pa nima drugega namena, kakor da se divji in strastni izbruhi obupa, v katerih se to nasprotje razredov med tlačeni od časa do časa uveljavlja, jasno in pametno v bistvu spoznajo in da se najdejo sredstva, kako bi se razredni boj premagal.

Uprava zbornice je posvečala tudi v tej periodi stalno pažnjo študiju našega narodnega gospodarstva, smatrajoč za eno svojih glavnih nalog, da dobi pregled čez gospodarske in socialne razmere svojega področja, da bi mogla dajati priključenim organizacijam in oblastim zanesljive informacije v vseh vprašanjih, kjer bi se slednje na njo obračale.

Težka gospodarska kriza, ki jo preživlja naše gospodarstvo, je stavljal zbornico pred težke in odgovornosti polne naloge.

Že v našem lanskem letnem poročilu smo opozorili na to, da je stalež rudarjev v naših rudnikih nenormalno visok in da je pričakovati v naših premogovnikih krize.

Ta kriza je nastopila v prvi polovici tega leta v nepričakovani ostrini.

Velike redukcije rudarjev.

Naši rudniki so zmanjšali v času od januarja do maja t. l. stalež svojega delavstva za več kakor 2700 oseb.

Največje so bile redukcije pri našem največjem rudarskem podjetju, Trboveljski premog. družbi, ki je zmanjšala stalež svojega delavstva za več nego 2600 oseb, pri čemur je delalo v teh rudnikih nadaljnjih oseb po številu 3000 skrajšano, po okrog 18 šihlov na mesec.

Kemična tovarna v Ljubljani, kjer je bilo zaposlenih nad 100 delavcev, je ustavila svoje obratovanje.

Tudi železniška uprava grozi z obsežnimi redukcijami.

Ves ta val brezposelnega delavstva išče na vseh straneh rešitve in odpomoči in zahteva preko svojih organizacij, da ga podpira pri tem pred vsem Delavska zbornica.

Zlasti v rudnikih so zadele rudarje obsežne in nagle redukcije kot socialna katastrofa najhujše vrste.

Zbornica je storila vse mogoče, da zainteresira za položaj reducirancev javnost ter oblasti in da vpliva tudi na podjetje, pri katerem so rudarji pred redukcijo delali, da podpre reducirance iz svojih rezerv.

Slednje je dovolilo na večkratne intervencije rudarskih organizacij, naše zbornice in rudarskega glavarstva za vse oženjene rudarje, ki so delali skrajšano, enkratno doklado v iznosu 300 Din na rodbino. Razen tega je povrnilo tudi potne stroške za rodbino, ki so se izsilile.

Vso pažnjo je bilo treba posvetiti temu, da se najdejo za reducirance nove delovne prilike.

To tem bolj, ker ni bilo računati na to, da bi se dala kriza z izdatnejšimi podporami vsaj začasno ublažiti.

Take podpore bi morale iti v visoke milijone. (Mesečna izguba na

plačah reducirancev znaša 2 milijona dinarjev.)

Pri vsem tem pa ni bilo izgleda, da bi mogli računati v rudnikih v doglednem času na prejšnjo zaposelnost. Tako je nastopala beda vedno hujše in končno za mnogo rudarjev ni bilo drugega izhoda kot izselitev, — pa naj so bili izgledi za izselitev popolnoma zadovoljivi ali ne.

Izseljevanje v Francijo.

Preko držav. Borze dela v Ljubljani in Francoske izseljeniške družbe Societe d' Immigration v Zagrebu se je izselilo dosedaj 330 rudarjev v francoske premogovnike in železrudnike.

Nad 60 rudarjev se je izselilo v rudnik Silveric v Dalmacijo.

Delavska zbornica je pri tem v toliko sodelovala, da je skušala proučiti povsod tam, kamor se je obrnil izseljeniški tok, delovne prilike.

V to svrhu je poslala posebno komisijo v Francijo, ki je proučila tamošnje delovne prilike in izdelala o tem obširno poročilo.

Vkljub težki gospodarski krizi in krajšanju proračuna zbornica ni pustila iz vidika nadaljnjih načrtov, ki si jih je stavila. Tako je skušala vplivati na priključene strokovne organizacije v tem zmislu, da izgradijo skrbstvo za brezposelne in da vstvarijo z lastno iniciativo institucije, ki bodo pričele reševati problem zavarovanja zoper starost in brezposelnost.

O tem govorimo obširneje v posebnem poglavju.

Tudi na polju ljudske vzgoje in izobrazbe je zbornica v teh mesecih napravila prve ukrepe. Pri zbornici se je ustanovil poseben

kulturno-prosvetni odbor,

ki bo podpiral kulturno-prosvetna stremjenja delavstva.

Obsežno je bilo končno delo, ki ga je imela zbornica s posredovanji v mezdih sporih in z drugimi intervencijami.

O tem poročamo v obliki izvlečka iz dnevnika meznega referenta, — pri čemur smo izpustili številne intervencije osebnega značaja, ki širše javnosti ne zanimajo.

Preko tega je skušala zbornica skrbeti za potujoče in brezposelne delavce predvsem s tem, da je skušala izposlovati, da se uporabljajo za podpiranje brezposelnih predvsem prispevki, ki se pobirajo za Borze dela.

Tozadevna prizadevanja so ostala žal brez uspeha.

Z novim državnim proračunom sta bili ukinjeni v času težje krize Borzi dela v Mariboru in Murski Soboti, ki sta izvršili na leto nad 5500 posredovanj.

Delavska zbornica je prevzela začasno obe posredovalnici v svojo upravo.

V pogajanjih z mestno občino mariborsko se ji je posrečilo zasukati za to borzo tudi pomoč od strani mestne občine, s čimur upamo, da smo obstoj te Borze dela zagotovili.

Manj razumevanja za svojo Borzo dela kažejo lokalni faktorji v Prekmurju. Vsled tega je bila zbornica prisiljena prenesti to Borzo dela v Celje, kjer sta nam priskočili mestna občina celjska in občina okolica celjska kot sozdrževaljci na pomoč.

Tako je skušala poslovati uprava zbornice kljub vsem oviram v najtežjih okoliščinah po načrtu, ki ga je začrtala skupščina.

Z odlokom obr. 167-IV. z dne 29. julija t. l. je odobril g. minister proračun zbornice proti nekaterim spremembam, ki jih bo moral upravni odbor in skupščina zbornice še odobriti.

S tem prihaja tudi zbornica budžetarno v normalne razmere.

(Dalje prih.)

Palača Okrožnega urada za zavarovanje delavcev LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 20.

Moderne higijensko urejene

KADNE IN PRŠNE KOPELI

odprte za moške in ženske, izvzemši ponedeljek vsak delavnik od 8. do 1/2 19., ob nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure.

Kadna kopel s perilom in milom Din 12.—, blok za 10 kopeli Din 100.—
pršna kopel 6.—, 50.—
pršne kopeli za zavarovane člane urada s perilom in milom Din 3.—

Svoji k svojim!

IVAN JAX in SIN
LJUBLJANA
Gospodarska cesta 2
najboljši šivalni in pletilni stroji.
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867.
Vezenje se poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev 10 letna garancija. Pisalne stroje Adler in Urania. — Kolesa iz prvih tovarni: Dürkopp, Styria, Waffelnrad, Kayser.

Le čuvaj svoje zdravje

zdravniki so dragi — le »Florian« ta prav je, ki zdravi in krepi

FLORIAN

A. JERAS in drug
Ljubljana-Moste.

Naročajte in širite »Del. Politiko«!